

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Kiadja az Állatorvostudományi Egyetem, Hutýra Ferenc Könyvtár, Levéltár és Múzeum

21. évfolyam
(2017)

2. szám

Új és megújuló információforrások az Állatorvostudományi Egyetemen

A Hutýra Ferenc Könyvtár, Levéltár és Múzeum – amely az állatorvosképzés, a gyakorló állatorvosok, a tudományos kutatás és a nagyközönség számára egyaránt biztosítja a tudományos információ legkorszerűbb forrásait – idén is tovább szélesítette a szakirodalmi információforrások választékát.

A SciFinder kémiai és anyagtudományi adatbázis inkább az alaputatást támogatja. Nemcsak szakirodalmi információt és idézési adatokat tartalmaz, hanem szabadalmakat, anyagokat, reakciókat is kereshetünk az adatbázisban. Az adatbázis eléréséhez nem elég egyetemi számítógépet használni, hanem még egy egyéni regisztráció is szükséges, amelyhez a könyvtáros biztosítja az elérési linket.

Az Elsevier Saunders kiadó 8, legújabb kiadású állatorvos-tudományi e-könyve érhető el a VitalSource oldalán, amelyhez a belépési adatokat a könyvtáros biztosítja. Egy általános állatorvosi, valamint egy kis- és egy nagyállat belgyógyászati kézikönyv, két képalkotó diagnosztikai kézikönyv, egy kislállat sürgősségi ellátási, egy lovak takarmányozásával foglalkozó munka és egy általános állatorvos-tudományi monográfia található a kínálatban.

Ráncfelvarrásnál komolyabb átalakuláson esett át a Scopus szakirodalmi adatbázis,

amelynek új, letisztult dizájnya mobilszköz-optimalizált, az alkalmazott tudánymetriai mutatók áttekinthetőbbek, és egyszerű, közérthető magyarázatot kapunk hozzájuk. Megváltozott az exportbeállítás az MTMT (Magyar Tudományos Művek Tára) adatbázisba, erről bővebb információ az MTMT weboldalon olvasható.

Célegyenesebbé érkezett az MTMT2 adatbázis fejlesztése. Az új szoftver bétatesztje és az átállással kapcsolatos információk a <https://mtmt2.mtmt.hu> weboldalon érhetőek el. A régóta várt átállítás a nyári időszakban

esedékes, nyár végére a magyar tudományos publikációk adatbázisa korszerű, személyre szabható megjelenésű, gyors munkatempójú felületen lesz elérhető. A Google szüreteli majd az adatbázist, a választható angol nyelvű felület pedig biztosítja a külföldi felhasználók eligazodását is. Ezek a funkciók nemcsak az adatbázis presztízsét növelik, hanem a benne található közlemények internetes láthatóságának növelésével ezek idézettségére is pozitív hatást gyakorolnak. A magyar tudomány eredményeit reprezentáló adatbázis végre hozzá méltó felületen jelenik meg, és közvetlen kapcsolatot biztosít a nemzetközi tudományos kommunikációs oldalakhoz.

Újabb érdekességek a tojásról

Világnap

A tojásnak 1999-től október második péntekén van a világnapja. A Nemzetközi Tojás-szövetség kezdeményezésére a tagországokban rendezvények sorozata hívja fel a figyelmet a tojás nélkülözhetetlenségére. Siófokon 2003 óta minden évben Nemzetközi Tojásfesztivált rendeznek e péntektől vasárnapig tartó hétvégén. Tavaly júniusban Kecskeméten volt a világnaphoz kötődő Országos Tojás Sokadalom elnevezésű fesztivál.

Milyen állatok tojása ehető?

Magyarországon a tyúktojás a legelterjedtebb tojásfajta. De a következő állatoknak is van ehető tojása: gyöngytyúk, liba, kacska, pulyka, fácán, fogoly, fűrj, emu, strucc, sirály, teknős.

Nemcsak étel, ital is készülhet belőle. A tojáslikőr készítése házilag is egyszerű.

Egyéb felhasználása

Gyógyító hatása is közismert: nyers tojássárgája kevés cukorral kikeverve csodát tesz a torokkal, hangszalagokkal. Különböző szépségápolási „kencéket” is készíthetünk belőle: sampont, arc- és hajpakolást. A kalciumban és fluorban gazdag héjat szintén felhasználhatjuk. Erősíti a csontokat, meggátolja a csonttrikulást. A kívül-belül megmosott tojás-héjat megszáritjuk, és kávédarálón púder finomságúra őröljük. Egy kis vízzel kikeverjük magában, vagy a gabonapelyhek mellé tehetjük joghurtba, kenyérsütéskor, sütemény-

MTMT2 átállás
Magyar Tudományos Művek Tára

MTMT1 portál
Hírek
Oktató anyagok
Tájékoztató anyagok
MTMT2 konzultáció

MTMT2 teszrendszer	Hírek	Tájékoztató
<p>Az MTMT2 gyakorló teszrendszerében a 2012. január 31-től 2017. március 31-ig felvitt adatok találhatóak meg. A gyakorló rendszerbe az MTMT jelenlegi rendszerében 2017. március 31-én érvényes felhasználói névvel és jelszóval lehet belépni az alábbi gombra kattintva.</p> <p style="text-align: center; background-color: #0070c0; color: white; padding: 2px;">Bejelentkezés</p>	<p>Videokonferencia behívó adatai</p> <p>A 2017. május 15-i videokonferencia technikai paramétereit a mellékelt dokumentumban érhetők el.</p> <p style="text-align: right; color: #0070c0;">tovább ></p> <p>Videokonferencia behívó adatai</p> <p>A 2017. május 11-i videokonferencia technikai paramétereit a mellékelt dokumentumban érhetők el.</p> <p style="text-align: right; color: #0070c0;">tovább ></p> <p>Májusi konzultációk az MTMT2 átálláshoz</p> <p>Május hónapban az MTMT2 szoftverrel kapcsolatban négy adminisztratív konzultációt hírdetünk meg: Általános működés, május 11. h13-15; Keresés, május 15. h10-12; Duplumkezelés, május 18. h13-15; Adminisztratív menedzselési funkciók, május 26. h10-12. Személyes részvétel esetén a konzultációkra az "MTMT2 konzultáció" menüben lehet regisztrálni. Amennyiben videó konferencián követné a konzultációt, úgy jelentkezését Nemes Evi kolléganőnek küldje: nemes.evi@mtmt.hu, aki a konferencia technikai paramétereit a visszajelzést követően levélben küldi meg.</p>	<p>Ezen a portálon az MTMT új szoftverére átállással kapcsolatos információk, oktató anyagok és az MTMT2 béta változata található, amelyben ki lehet próbálni az MTMT2 működését és oktatói lehet a használatát.</p> <p>Az MTMT Koordinációs Testület 2017. április 25-i döntése értelmében az MTMT2-re való átállás 2017. június 1-jén kezdődő és július 31-ig végződő időszakban történik, a technikailag lehetséges legkorábbi időpontban. Az átállásra akkor kerülhet sor, ha az új szoftver sikerrel teljesíti a funkcionális, szoftverbiztonsági, teljesítmény és ergonomiai teszteket. A pontos leállási idejét, ami legkorábban június 1. lehet, a tesztek elvégzése után kommunikáljuk. Ettől az időponttól az MTMT jelenlegi adatbázisa leáll, csak keresési funkciók működnek.</p>

készítéskor egy kávéskanállal rakhatunk belőle a tésztába.

Szólás-mondások tojással kapcsolatban

Kakas alatt tojást keres.

Mintha tojásokon járna.

Úgy bánik vele, mint a hímes tojással.

A tojás tanítja a tyúkot.

Még a fenekén van a tojáshéj.

Hasonlít, mint egyik tojás a másikhoz.

Tojástáncot jár.

Tojástánc

Ha valaki nagyon óvatosan lépked, vagy kényes helyzetben minden kockázatot próbál elkerülni, arra mondják, hogy tojástáncot jár. E szólás alapja egy valóságos olasz népi tánc, amelyben a földön egyenlő távolságra levő nyers tojások között kellett a ritmust tartva táncolni, úgy, hogy egy se törjön össze. Inkább ügyességi próba, mint tánc!

Aranytojás

Sokatmondó, hogy az aranytojást tojó tyúk meséje népmese...

Okostojás

Jelentését kitalálják, ugye?

S hogy mi lesz a témám a következő NOCTUA-ban?

Kolumbusz tojása!

(VA)

A vegetarianizmus történetének áttekintése

Bár sokan egészségügyi okokból nem esznek húskéteket, a vegetarianizmus az ókor óta inkább kulturális jelenségnek számít. Ha nem számolunk az olyan kényszerítő körülményekkel, mint a szegénység, s az eltökéltséget tesszük meg mércéül, a régi korok vegetarianizmusa kivételes volt és elszigetelt, melyet követői vallásos vagy etikai eszmékkel magyaráztak. Maga a vegetarianizmus elnevezés is új keletű, így korábbi előfordulásait érdemes másként megneveznünk, már csak azért is, mert más volt a tartalmuk.

A húsmentes étrendet először az ókori Indiában kezdhették gyakorolni. Eredete minden bizonnyal az állatoknak a buddhizmuson és a hinduizmuson alapuló kultikus tisztelete volt. A nagytiszteletű Asóka császár (i. e. 304–232.) egyik rendelete egy seregnyi védendő állatfajt sorol fel, sőt külön védelem alá vonja a kicsinyeiket szoptató anyaállatokat és a hat hónapnál fiatalabb jóságokat.

A buddhizmus hatására a japán császár, Tenmu (631–686) korlátozta népe étkezését Kr. u. 675-ben. Rendelete tiltotta a marha, a ló, a kutya, a majom és a csirke fogyasztását áprilistól szeptemberig, vagyis a nagy mezőgazdasági munkák idején. A Tenmu utáni császárok újra és újra kihirdették a törvényt, ami azt jelzi, hogy annak betartása inkább nyugót jelentett. Tovább nehezítette az engedelmisséget a kereszténység 16. században

Néhány interneten elérhető adatbázis

Teljes szövegű folyóiratok adatbázisa (ScienceDirect): <http://www.eisz.hu>

Teljes szövegű folyóiratok adatbázisa (Springer): <http://link.springer.com/>

PubMed idegen nyelvű cikkek: <http://www.pubmed.com>

Magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa: <http://www.matarka.hu>

Nemzeti Periodika Adatbázis: <http://www.oszk.hu>

Magyar Elektronikus Könyvtár: <http://www.mek.hu>

MOKKA-ODR: <http://www.odrportal.hu>

Magyar Orvosi Bibliográfia: <http://www.eski.hu>

Directory of Open Access Journals (DOAJ): <http://doaj.org/>

Lófogászat online

[http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1001/\(ISSN\)2042-3306/homepage/equine_dentistry_online_collection.htm](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1001/(ISSN)2042-3306/homepage/equine_dentistry_online_collection.htm)

A cikkek 2017. szeptember végéig szabadon hozzáférhetőek.

Editorial

Science in brief: Keeping up progress with equine dental research

P. M. Dixon and V. Nicholls

Basic studies

Comparative analyses of tooth wear in free-ranging and captive wild equids

L. A. Taylor, D. W. H. Müller, C. Schwitzer, T. M. Kaiser, J. C. Castell, M. Clauss and E. Schulz-Kornas

Equine paranasal sinus disease: A long-term study of 200 cases (1997–2009):

Ancillary diagnostic findings and involvement of the various sinus compartments

P. M. Dixon, T. D. Parkin, N. Collins, C. Hawkes, N. Townsend, W. H. Tremaine, G.

Fisher, R. Ealey and S. Z. Barakzai

Pulpar temperature changes during mechanical reduction of equine cheek teeth:

Comparison of different motorised dental instruments, duration of treatments and use of water cooling

J. M. O'Leary, T. P. Barnett, T. D. H. Parkin, P. M. Dixon and S. Z. Barakzai

Evaluation and clinical use of an intraoral inferior alveolar nerve block in the horse

T. Henry, N. Pusterla, A. G. P. Guedes and F. J. M. Verstraete

Diagnostic imaging

Computed tomographic features of apical infection of equine maxillary cheek teeth: A retrospective study of 49 horses

M. Bühler, A. Fürst, F. I. Lewis, M. Kummer and S. Ohlerth

Gross, computed tomographic and histological findings in mandibular cheek teeth

extracted from horses with clinical signs of pulpitis due to apical infection

M. B. Casey, G. R. Pearson, J. D. Perkins and W. H. Tremaine

Clinical studies

Orthodontic correction of overjet/overbite ('parrot mouth') in 73 foals (1999–2013)

J. Easley, P. M. Dixon and R. J. M. Reardon

A long-term study on the clinical effects of mechanical widening of cheek teeth

diastemata for treatment of periodontitis in 202 horses (2008–2011)

P. M. Dixon, S. Ceen, T. Barnett, J. M. O'Leary, T. D. Parkin and S. Barakzai

Empyema of the nasal conchal bulla as a cause of chronic unilateral nasal discharge in the horse: 10 cases (2013–2014)

P. M. Dixon, T. Froydenlund, T. Luiti, J. Kane-Smyth, A. Horbal and R. J. M. Reardon

Clinical treatment and prognosis of equine odontoclastic tooth resorption and hypercementosis

O. Lorello, D. L. Foster, D. G. Levine, A. Boyle, J. Engiles and J. A. Orsini

kezdődő terjedése, mivel a nyugati kultúr-szemlélet sokkal megengedőbb volt a húsfogyasztással szemben. A tiltást a 19. század második felében, a Meidzsi-korszakban oldották fel.

A történelem első ismert „vegetáriánusa” az iskolai matematikaórákról is jól ismert Püthagorasz (i. e. 570 k.–495 k.) volt. A görög matematikus-filozófust a lélekvándorlásba vetett hite vezette el a húsevés kerüléséhez.

Úgy vélte, hogy az állatok valaha élt emberek újbóli megtestesülései lehetnek, így elfogyasztásuk voltaképp kannibalizmus. Püthagoras azonban nemcsak a hústól, hanem a baktól is eltanácsolta tanítványait. A bab ugyanis tanítása szerint ugyanabból az anyagból fejlődik ki, mint az ember. A lóbabra vonatkozott a legszigorúbb tilalom, hiszen a növény szárának lyukacsain behatolhat a földre temetett halott fölfelé igyekvő lelke... Nem csoda, hogy Püthagoras halála után követői lazítottak ezeken a túl szigorúnak ítélt szabályokon.

Az ókori Görögország és Róma több alkotójától és gondolkodójától is maradtak fenn a húsmentes étrenddel rokonszenvező vagy arra buzdító megjegyzések, többek között Héziadosztól, Platónról és Ovidiustól. A Krisztus születése idején élő és alkotó Sotión, Seneca mestere nemcsak azért mondott le a húsról, mert Püthagoraszhoz hasonlóan hitt a lélekvándorlásban, hanem mert vallotta: aki az állatok húsát marcangolja, az kegyetlenséget tanul, s csak idő kérdése, hogy embereket tépjen szét. Ugyanakkor már ez idő tájt kialakulhatott az a képzetársítás, amely a húsevést az élet puhánnyá tevő élvezetével, a lemondást a húsról pedig az önuralom és önmérséklet sokra tartott értékeivel kötötte össze.

Az ókori bölcselőknek az erkölcsi tökéletesedésről szóló tanítását a kereszténység vette át és töltötte meg a maga hittételeivel. A keresztény világrendben az állatoknak már nem volt lelkük, oktalan teremtményekké váltak, egyetlen dolguk pedig az isten képmására teremtett ember igényeinek kielégítése lett. Ha tehát valaki mellőzte a húsevést, szokását többé már nem az állatok tisztelete, hanem az istennek tetsző élet utáni aszketikus vágy indokolta. Érthető hát, hogy a középkorban főként a szerzetesek foglalkoztak ehhez a gyakorlathoz, sőt némelyek szerint Szent Ágoston, Assisi Szent Ferenc és Aquinói Szent Tamás sem evett húst, ám erre nincsenek megdönthetetlen bizonyítékaink. Sajátos ugyanakkor, hogy a halra nem vonatkozott a megszorítás, azt még böjt idején is lehetett fogyasztani. Ez a hagyomány valószínűleg a Szentírás és a halászat sokrétű kapcsolatából ered.

Némi változás csak a reneszánsz idején történt. A humanisták szinte divatjelenséggé tették az ókor utánzását. Számukra az önmegtartóztató táplálkozás sem azért volt érdekes, mert általa közelebb lehetett kerülni a teremtőhöz, hanem egyszerűen azért, mert az antikvitás nagyjai közül többen is így cselekedtek.

A „püthagorasz diéta”, ahogy sokáig nevezték, legközelebb a 19. századi Egyesült Államokban virágzott fel. Néhány ma is ismert ételújdonságot köszönhetünk ennek a felbuzdulásnak. Sylvester Graham (1794–1851) presbiteriánus lelkésznek gyermekkorában egy kocsmában kellett dolgoznia. Ott egy életre megundorodott az alkoholizmustól és a

kicsapongástól, ezért egész életét a bűnös élvezetek elleni harcnak szentelte. A küzdelem részeként prédikált az áldásos hatású egész magvas élelmiszerekről és péksüteményekről. Így történt, hogy ezeket végül róla nevezték el Graham-lisztnek, Graham-keksznek és Graham-kenyérnek. A hetednapos adventisták közé tartozó orvos, John Harvey Kellogg (1852–1943) megszállott ostorozója volt a maszturbációnak. Fel is találta 1878-ban a gabonafélékből összeállított reggelit, amelyről úgy hitte, megátolja majd a gyerekeket a legrútbb bűn elkövetésében. Bár kétséges az eredeti célkitűzés megvalósulása, az tagadhatatlan, hogy a Kellogg's Cornflakes márka világsiker aratott.

A modern vegetarizmusnak, tehát annak az étkezési kultúrának, amely elsősorban környezetvédelmi-ökológiai okokból utasítja el az állatok leölését és elfogyasztását, mindössze néhány évtizedes múltja van. Végső soron ez is egészséget ígér gyakorlóinak, de már nem vallási-morális alapon. Az 1960-as évek amerikai lakosságának különleges életérzésében a világbéke iránti vágy és a hidegháború apokaliptikus szorongása keveredett. Ebből a feszültségből bontakozott ki a természethez visszatérő ember vágyképe. A visszatérés egyik eszköze az állatok tiszteletére és az ökológiai rendszerek kímélésére épülő vegetarizmus lett, kiváltképp azután, hogy 1971-ben Francis Moore Lappé (1944–) publikálta *Diet for a Small Planet* című sikerkönyvét, amely a vegetarizmus elméleti megalapozását tartalmazza.

Magyarországon a püthagorasz diétát mindig is csak kevesen gyakorolták. 1883-ban ugyan megalakult a Magyar Vegetárius Egyesület, több mint fél évszázados fennállása alatt azonban nem sikerült az általa képviselt eszmét népszerűvé tennie. Az 1948-ban kiépült kommunista hatalom a többi civil szervezethez hasonlóan ezt is betiltotta. A már nyugatról érkező modern vegetarizmus hazánkban csak a rendszerváltás után honosodhatott meg.

Források:

Butler, Stephanie: Beans and Greens: The History of Vegetarianism. <http://www.history.com/news/hungry-history/beans-and-greens-the-history-of-vegetarianism>

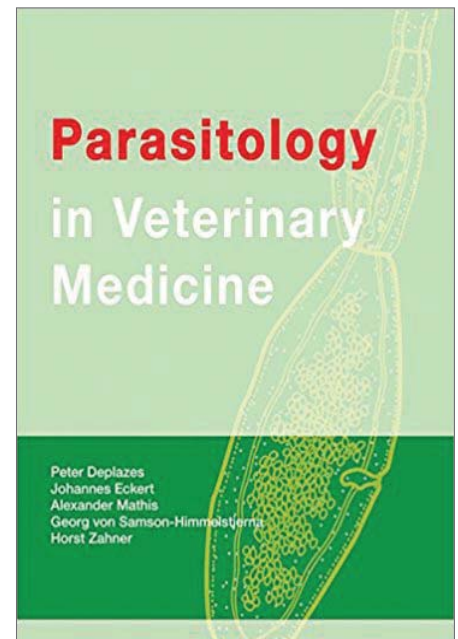
Kamin, Sari: Pythagoras' Other Theorem: A Short History of Vegetarianism. http://www.huffingtonpost.com/heritage-radio-network/history-of-vegetarianism_b_3164074.html

Klimczak, Natalia: Unearthing the Ancient Roots of Vegetarians. <http://www.ancient-origins.net/history/unearthing-ancient-roots-vegetarianism-007003>

Watanabe Zenjirō: Removal of the Ban of Meat. The Meat-Eating Culture of Japan at the Beginning of Westernization. https://www.kikkoman.co.jp/kiifc/foodculture/pdf_09/e_002_008.pdf

Könyvajánló: Parasitology in veterinary medicine

Deplazes, P., Eckert, J., Mathis, A., Samson-Himmelstjerna, G. von, Zahner, H., 2016: Parasitology in veterinary medicine. Wageningen, Wageningen Academic Publishers.

A Parasitology in veterinary medicine című tankönyv az Enke Verlag által 2013-ban, Németországban megjelentetett Lehrbuch der Parasitologie für die Tiermedizin 3. kiadásán alapul.

A Wageningen Academic Publishers jelen könyve egy átdolgozott angol nyelvű kiadvány, amely egyaránt használható tankönyvként, vizsgára felkészüléshez, valamint az állatorvosi gyakorlatban szakkönyvként.

Bár a könyv az európai helyzetre összpontosít, a más régiókban előforduló fontos parazitás megbetegedésekkel is foglalkozik. A fő rész a paraziták csoportjai köré szerveződik (egysejtűek, férgek, ízeltlábúak stb.). Információkat nyújt a paraziták biológiájáról, epidemiológiájáról, immunológiájáról, patogenezisééről, a klinikai tünetekről, diagnózisról, terápiáról stb. Az összefoglalók gyors áttekintést tesznek lehetővé.

Egy másik fejezet állatfajok (szarvasmarha, juh és kecske, sertés, lovak, kutyák és macskák, nyulak, baromfi, méhek) szerinti csoportosításban tárgyalja a szervezetszerek parazitáit és az antiparazitikumokat, sok-sok táblázattal.

A további fejezetek az általános parazitológiáról, a zoonózisokról, az élelmiszerekben előforduló parazitákról, a diagnosztikai eljárásokról és a parazitózisok kezelésének és ellenőrzésének lényegi elemeiről szólnak.

Az etimológiai jegyzetekkel ellátott szószerdet a parazitológiai kifejezések jobb megértését segíti elő. A könyv számos táblázatot és 421 illusztrációt tartalmaz.

(BB)